

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינו'

מוקדשת לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

על-ידי ועד ידידי המכון

ר' שמואל ומשפחתו שיהיו אייזנברג

הרב לייבל ומשפחתו שיהיו בויגנאורטען

הרב יהודה ומשפחתו שיהיו דוידאוו

ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיהיו פישר

ר' ראובן ומשפחתו שיהיו קיל

ביאורים במאמרי רבינו

מאמרי הסידות

מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

עם ביאור ופירוש

בעניין הביטול

של עבד הנמשך במתן-תורה

מאמר ד"ה

רני ושמחי בת ציון גו', ה'תשכ"ז

ט' סיון ה'תשכ"ז

שנת המשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

קובץ זה נדפס לזכות הנגיד החסידי

הרה"ח ר' יוסף יצחק הכהן שיהי' גוטניק

מלבורן - אוסטרליה

אשר נדבה רוחו לפתוח את רזי תורת רבנו בפני קהל רחב של לומדי

תורת החסידות ולהפיצה ככל האפשר 'חוצה'.

זכות התקשרות הרבים באילנא דחיי, על ידי לימוד תורת רבנו,

תעמוד לו לזכות בקיום כל ברכות רבנו אליו במילואם וכפשוטם

ולרוות נחת רב מכל יוצאי חלציו, בגשמיות וברוחניות.

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת

האשה הכשרה והצנועה מרת **מרים** ע"ה

בן טולילא

בת הגה"ח השליח הרב **ישועה** ע"ה

ותבלחט"א מרת **רחל** תהי'

חזאד

זכתה, לצד בעלה לשמש שנים רבות

בשליחות כ"ק אדמו"ר במדינות מרכז אפריקה

גדלה דור ישרים מבורך, נזדככה ביסורים

נלב"ע יום שישי כ ניסן ה' תשפ"א

נלב"ע יום שישי כ ניסן ה' תשפ"א

נדפס על-ידי ולזכות בעלה הרב **שלמה** וכל משפחתו שיהיו

להצלחה רבה ומופלגה בהמשך השליחות

מילואים

לביאור י: בד"ה בעלמולתן את הנרות תשכ"ט [משל למחויב המציאות בעולמנו: תרגיל חובר סעיף ח מבאר רבינו שהחיסרון המבואר בפנים בנוגע לביטול מצד הנשמה ש"כיון שהיא מצד טבעה, היא בחינת מציאות", קיים אפילו בביטול הנעלה יותר המבואר כאן - ביטול מצד הארון. כי סוף סוף אפילו הביטול המבואר כאן "שבבנתן תורה הקב"ה עשה אותם לעבדים" קשור עם מציאותם, כי הקב"ה עשה אותם לעבדים.

ביאור הדברים: בעלות של ארון על עבדו ושלטה של מלך על נתיניו מורכבת גם מהתחנות - העבד הוא קניין כספו של הארון, והאורת הוא נתון מדינת המלך, שכן אפילו עבד הבטל לגמרי לארון, ונתין שדברי המלך אצלו הם קודש קדשים, הרי הם מסכימים שמי שאינו רכוש הארון ואינו נתון מדינת המלך אינו צריך לקיים רצון הארון והמלך.

היינו שהעבד והנתין עצמם מודים שביטולם אינו רק מצד הארון והמלך אלא גם מצד צידו הביטול שלהם עצמם (גם מלך בפועל, אך כאם הקב"ה כולו, הרי הוא רק מלך בפועל, אך כאם הקב"ה יברא מדינה חדשה, אנשיה לא יהיו בטלים אלו). ולכן סוף סוף ביטול זה קשור עם מציאותו של התחנות.

אך הקב"ה הוא 'מחויב המציאות', והיינו שמעולותיו הן עצמיות ולא מורכבות, ולכן אונותו אינה בנויה ומיוסדת על כן שהתחנות באופיו הוא עבד אלא הוא 'ארון בעצם', וממילא אין הגבלה מי משועבד, וגם דבר שאינו עבד באופיו יתבטל. וכמו כן הוא 'אחד בעצם', והיינו שאחדותו אינה מפני סיבה המורכבת ממצב התחנות, אפילו לא מזה שהתחנות מתהווה בכל רגע מחדש, וממילא אין הגבלה איזה מקום יהיה כלי לזה.

בהזרן על הש"ס (הזרן 'המשולש' נדפס בתורת מנחם הדונים סעיף ו עמ' תס-תכ) מובאת דוגמה לפעולה שבאה מצד העליון בלבד, מפסק בית דין לעבר את השנה, הפועל בשמימיות שיהיו 'בתוליה חוזרין', למרות שדבר גשמי לא יכול להתפעל' ולקבל שינוי מדבר רוחני (סברא שלילית, או פסק בית דין), ומכל-שכן מעניין אלוהי.

ובמתן תורה הקב"ה פעל בניני ישראל גם ביטול זה והוא מצד דרגת 'ארון בעצם':

לביאור יז: הכפייה מלמעלה הייתה רק בנוגע לקיום בפועל ממש ולא שיהיו עבדים בעצם מציאותם. שכן פעולה שנעשית מלמעלה או מצד הזולת יכולה לפעול שינוי רק בצירוף של האדם, כגון שיאהב או יפחד מהזולת, אך לא יכולה לפעול שינוי בעצם מציאותו. ולכן להיות עבד שהוא כאמור שינוי בעצם מציאותו של האדם, יכול לבוא רק מצד האדם עצמו.

כבר יתבאר מה שמקשים על המבואר כאן שבני ישראל נעשו עבדים מלמעלה מהמבואר בד"ה יז ה' אלוהינו עמנו ה' תשכ"ט"ג שהביטול דעבד יכול לבוא רק מצד העבד עצמו ולא מלמעלה, אלא שכאמור כאן מדובר רק אורות כפייה לקיים בפועל מה שיצטווה, ולא על כפייה להיות עבד.

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת הויד"ח התמים ר' יעקב סטמבלר חסיד נאמן ומסור לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו גלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע ת.ג.ב.ה.

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת הויד"ח התמים ר' יעקב סטמבלר חסיד נאמן ומסור לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו גלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע ת.ג.ב.ה.

קובץ זה נדפס ע"י ולזכות זוגתו מרת רבקה פייגא לדיהם היה מושקא, אריה לייב שאול, יהודה מאיר, שלום דובער, שניאור זלמן **גולדשמיד** להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות ולנחת רוח יהודי חסידות מתוך שמחה וטוב לבב

קובץ זה נדפס ע"י ולזכות הויד"ח מרדכי, **בן שבת** ולזכות לואר בת מרדכי, יהושע בן אברהם שייחי

זכו להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות ולזכות ר' דוד ציון בן יצחק זוגתו זחבה בת מרדכי שייחי לרפואה שלימה וקרובה ולהצלחת בית הספר החדש 'מנחם מענדל אקדמי' סגל המורים והמורות וכל העוסקים במלאכת הקודש

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת ר' צבי הירש ב"ר מרדכי ומרת מנוחה ברכה ב"ר נתן נטע **ציבין** נדפס על-ידי בנם ר' אהרון ומשפחתו שייחי להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו

סיכום כללי

סעיף א: מדוע ההפסדה של פרשת בהעלותך פותחת ב"דני ושמוי **בת ציון**, שזוהי כינוי של כנסת ישראל בומן **הגלות**, אף שפרשה זו סמוכה לשבועות, בו ניתנה התורה שענינה **הירות** (הביאור לקמן סעיף ה).

סעיף ב: ג. סוגי עבודה: ביתי - מצוות, אחותי - תורה, אימי - מסירות נפש. חג השבועות ("בעטרה שעטרה לו אמו ביים חתונתי") ופרשת בהעלותך (בחינת "נר הוי"ה נשמת אדם") הם בחינת הביטול של "אימי", שהיא העבודה שעל ידה ישראל משפיעים בכיבול בהקב"ה. ואם כך יש להבין עוד יותר מדוע ההפסדה של בהעלותך היא "דני ושמוי **בת ציון**".

סעיף ג: קיימת מעלה בעבודה דבתי על העבודה דאחותי ואמי, שכן על-ידי קיום מצוות גשמיות ממשככים את עצמות אור אין סוף, וכן נרגש בקיומן הביטול של האדם העובד.

סעיף ד: אף שגם העבודה של מסירות-נפש (אימי) היא ביטול, מכל מקום כיון שהביטול הוא מחמת רצון וטבע האדם, מעורבת בו גם מציאות האדם, ואילו אמיתית הביטול היא כשהביטול הוא מצד הקב"ה.

סעיף ה: וזוהו המעלה בביטול של ביתי על אימי, כי קבלת עול מצוות הוא מפני **שחקב"ה** הפך את בני ישראל כמותן תורה לעבדיו, שהוא אמיתית הביטול. וזוהו הסיבה שההפסדה של בהעלותך הנקראת לאחר שבועות היא "דני ושמוי **בת ציון**", כי לאחר הביטול של אימי בחג השבועות, נדרש להוגיע לביטול נעלה יותר של ביתי (ובכך מבוארת השאלה בסעיף ב).

סעיף ו: השמחה בעבודה של קבלת עול מצוות ("דני ושמוי בת ציון"), יכולה להיות רק על-ידי התקשרות ("בת") לצדיקים ("ציון").

פתח דבר

בשבח והודיה לה' יתברך, מוגש בזה לפני ציבור הלומדים מאמר נוסף בסדרת 'ביאורים במאמרי רבינו'.

מאמר זה נאמר על-ידי כ"ק אדמו"ר התועודות שבת פרשת בהעלותך ט' סיון ה'תשכ"ז, ויצא-לאור מוגה בקונטרס ט"ו סיון ה'תש"נ.

בקונטרס זה נוספו למאמר קיצורים וסיכומים, ונתבאר הענינים והמושגים המובאים בו. הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' אשכנזי, והסתיענו רבות בהסברים שהשמייע הרה"ח ר' יואל שיחי' כהן בהודמנויות שונות.

*

תודתנו נתונה להרה"ת **יואב שיחי' למברג** על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים. כמו כן אנו מודים להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים.

*

מאמר מבואר זה, מצטרף למאמרים ושיחות שיצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, ובייחוד לסט הספרים "ביאורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד שלשים ואחד מאמרים, מסודרים לפי מועדי השנה, ערוכים מחדש בצורה בהירה. את הספרים ניתן להשיג בקה"ת ובחניוניות הספרים המובחנות.

לבקשת רבים, ניתן להוריד את הקונטרס, כמו גם הקונטרסים האחרים שנתבארו על ידנו, בכתובת: www.biuim.022.co.il.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאיות מי יבין" (תהלים יט, ט), ויתכן שנפלו אי-הבנות בענינים המבוארים. על כן בקשתנו שטוחה בפני ציבור המעיינים לשלוח אלינו את הערותיהם ונתקן בהודמנות הראשונה אי"ה.

יהי רצון מהשג"ת שהעיסוק בדא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, יזרז את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה י"א, ט).

ר"ח סיון ה'תשפ"א

כתובת למשלוח הערות: ת.ד. 485 כפר חב"ד. או: mm.ashkenazi@gmail.com

רני ושמחי בת ציון גו'

ובכלל זה הוא גם שלא יהיו לו בלבולים מעניינים גשמיים^[כ6], רני ושמחי גם בנוגע לבני חיי ומזוני רויח[?].

וְעַל-יְדֵי ההתקשרות להצדיקים ולהנשיאים שכלל דור, ומה שנוגע לנו במיוחד הוא ההתקשרות לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יבטלו כל ההעלמות וההסתתרים, כולל גם כיטול (ההעלם ד')הגלות^[כ7], וכ"ק מו"ח אדמו"ר יל'כנו קוממיות לארצנו, בגאולה האמיתית והשלילמה, בקרוב ממש.

סיכום: השמחה בעבודה של קבלת עול מצוות (ר'ני ושמחי בת ציון^[כ8]), היא על-ידי ההתקשרות (ר'בד^[כ9]) לצדיקים (ר'ציון^[כ8]).

^[36] ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"א.

^[37] שאינו מניח לעסוק בתורה ובמצוות כהוגן

^[38] (רמב"ם שם ה"ב).

ביאורים במאמרי רבינו

תוכן כללי

ג' סוגי עבודה: ביתי – מצוות, אחרתי – תורה, אימי – מסירות נפש • העמלה בעבודה של ביתי חן בהמשכה וזון באדם • העמלה בביטול של ביתי – עבודת בעל כרחו • הקשר בין מתן תורה ופרשת בעלותך ל"בת ציון" • הדרך לשמחה בעבודה של ביתי

בס"ו. שבת פרשת בהעלותך, ט' סיון ה'תשכ"ז*

רְנִי ושמחי בת ציון גו', ומדייק אדמו"ר הזקן בתורה אור (דרושי חנוכה) ד"ה זה[?], דלכאורה ה"ה צריך להתחיל ההפטרה דשבת חנוכה בפסוק: ויאמר אלי גו' ראיתי והנה מנורת זהב גו' המופיע בהמשך ההפטרה, ולמה מתחילין ברני ושמחי בת ציון שלכאורה אין לו שייכות לחנוכה. ומבאר שם[?], שהשייכות דרני ושמחי בת ציון לחנוכה היא, כי בת ציון קאי על כנסת ישראל בזמן הגלות, ובזמן הבית נקראת כנסת ישראל בשם ציון ובזמן הגלות א נקראת בת ציון ב, כמבואר שם בארוכה.

וְצִרְיָן להבינ, דדייק הני"ל [שהתחלת ההפטרה היא רני ושמחי בת ציון ולא ראיתי והנה מנורת זהב] הוא גם בההפטרה דשבת פרשת בהעלותך

* יצא לאור בקונטרס ט"ו סיון – תשי"ג, "לקראת ט"ו סיון, יום התחלה מאסר של כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע בשנת תרפ"ז** . . . ג' בעלותך, יב סיון, שנת ה'תשי"ג".

^[*] ראה ב"ה בעלתהר ה'תש"ל ד' ענף ד ובתורה 40 שלאחרי הגאולה ד"ר, תחם נזמיה שמואסר ה"ה זדיעה, בכ"ד שנוי-י"ד, זה תימיה צמיתה ברביי והוספה בהפצת התעניות.

ביאורים במאמרי רבינו

א "**בזמן הגלות נקראת בת ציון**" חנוכה נחשב לזמן הגלות למרות שבית המקדש עמד אז על תלו, משום שגם חנוכה היה "**עשעמדה** מלכות יון הרשעה על עמך ישראל וכו"^[1]. מעמד ומצב של גלות (שיחת שבת מקץ תשמ"א ס"ח).

יתרה מזו, בפרט א' זהו עינו של גלות עוד יותר מאשר הידידה בזמן שאין ביתמ"ק קיים. שכן למרות שביהמ"ק עמד על תלו היוונים נכנסו לבית המקדש ובביהמ"ק גופא להיכל, ועד שטמאו השמנים שבהיכל ששמן הוא ענין נעלה ביותר כו', ובוה גופא לא רק חלק מהשמן אלא כל השמנים שבהיכל, עד שזיו צוייכים לחפש ולמצוא פך בבחינת אתערותא דלתתא בהתעלות הלב לצאת מנרתק הגוף ולבושי נפש-תבהמית להיכלל באלקות. ואח-כך היא עבודת השמחה על כך שאור אין-סוף בגילוי ממש על נפשם.

^[1] ע' 734.

ידי העבודה דמסירות נפש נקראים כשם אמי, שהם משפיעים כביכול בהקב"ה. ויש לקשר זה עם המבואר בכ"מ¹² על הפסוק בעטרה שעטרה לו אמו, דהעטרה שעטרה כנסת-ישראל (אמו) להקב"ה הוא על-ידי שהקדימו נעשה לנשמע, כי הביטול דהקדמת נעשה לנשמע הוא כהביטול דמסירות נפשו¹³.

ויש לומר, דמהטעמים שקוראין פורשת בהעלותך את הנרות לאחרי חג השבועות¹⁴ הוא, כי נרות קאי על נשמות ישראל כמ"ש¹⁵ נר הוי"ה נשמת אדם¹⁶, דפירוש

^[1] סדי"ה צאינה וראינה עדי"ת (סה"מ עדי"ת ע' רכפ).

^[2] ראה גם סה"מ תרכ"ט ע' קפד ואילן, שהביטול דעטשה הוא ענין למסור נפשו באהרן, ולהעיר גם מלקי"ת אמור לה, סע"א ואילן, דשתי העטרות שנתן כראשן של ישראל הוא על-ידי המצוות והחודה (בתי ואחוזי), והעטרה שנטל לעצמו, היא העטרה שעטרה לו אמו, על-ידי מסירות נפש באהרן.

^[3] חג השבועות, ועל דרך שפרשת במדבר קוראין לעולם בהשבת שלפני חג השבועות ולפעמים גם פ' נשא.

^[4] משלי כ, כו.

^[5] לקי"ת פרשתנו (בהעלותך) רד"ה בהעלותך את הנרות (כט, א), רד"ה ירצתי ונתנה מנורת זהב גוי' (לא, ב).

^[6] רד"ה זה תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' רצנ), וככ"מ.

ביאורים במאמרי רבינו

דקבלת עול הוא לא משל עצמו אלא שבמתן תורה בחר הקב"ה בישראל להיות כנסת-ישראל בזמן הגלות, כי הביטול דבת מתגלה בעיקר בהעבודה שבוזמן הגלות. וכמבואר במקום אחר¹⁷, דבזמן הגלות, ובפרט בדרא דעקבתא דמישיחא, ההעלמות וההסתרים הם גדולים כמאד, וישנם העלמות והסתרים שהאדם מצד עצמו (גם על-ידי הקבלת עול שלו שמקבל בריצונו), כיון שהוא מוגבל, איין ביכלתו להתגבר עליהם, וזה שישראל מתגברים גם על העלמות והסתרים אלה הוא לפי שהביטול דקבלת עול שלהם הוא (לא מצד המציאות שלהם אלא) מצד האלקות, מפני שהקב"ה בחר בהם להיות לו לעבדים, ולגבי האלקות איין הגבלות¹⁸ ז"ל.

[ויש לקשר זה עם המובא לעיל (בתחלת המאמר) מתורה אור דבת ציון קאי על כנסת-ישראל בזמן הגלות, כי הביטול דבת מתגלה בעיקר בהעבודה שבוזמן הגלות. וכמבואר במקום אחר¹⁷, דבזמן הגלות, ובפרט בדרא דעקבתא דמישיחא, ההעלמות וההסתרים הם גדולים כמאד, וישנם העלמות והסתרים שהאדם מצד עצמו (גם על-ידי הקבלת עול שלו שמקבל בריצונו), כיון שהוא מוגבל, איין ביכלתו להתגבר עליהם, וזה שישראל מתגברים גם על העלמות והסתרים אלה הוא לפי שהביטול דקבלת עול שלהם הוא (לא מצד המציאות שלהם אלא) מצד האלקות, מפני שהקב"ה בחר בהם להיות לו לעבדים, ולגבי האלקות איין הגבלות¹⁸ ז"ל.

הדבור הראשון דמתן תורה הוא "אנכי ה' אלקיך אשר הצאתיך מארץ מצרים", ובפרשי"ש שם "כדאי היא ההוצאה שתהיו משובעים לך", וזינו שנה התגלה כספן תורה.

30) ראה בארוכה ד"ה תחודש דלעיל עברה 23.

ושי"ג.

31) ראה ד"ה תני"ל ס"ה.

32) להעיר מתורת הביעשי"ש (כרז שם טוה – הוצאת קה"ת – ספון מי"ז (ו, ד)), דהטעם שכפה הקב"ה על-הם את החר כגיאת (שבת פח, א), אף שאמרו מעצמם נעשה ונשמע (כקנישית התוספות ד"ה כפה שם), הוא "ללמד שגם כשאינו חושק בתורה ועבדות ה', מכל-מקום אינו בן חורין ליבטל, רק יעשה על

אמית'.

אלא שכפ"ה זו הייתה בנוגע לקיום בפועל ממש. הקב"ה כפה אותם לקבל את התורה, ולא כפה שיהיו עבדים בעצם מציאותם. וראה במילואים.

נמצא שבאופן מיוחד רמת הביטול שבאדם ישנם שני פרטים: א) 'כמות' הביטול – בכמה כוחות וחלקים ננפש חודר הביטול. ב) 'איכות' ומהות' הביטול – עד כמה הביטול הוא אמיתי ועד כמה הוא אכן 'מבטל' את מציאות האדם.

בביטול ד'הקדמת נעשה לנשמע', שנוגש אצל האדם שכל מציאותו היא היותו עבד ה' הוא כמו חפץ מחפצי הארץ, קיימת שלימות מבחינת

'כמות' הביטול, שכן הביטול חדר בכל כוחות נפשו של האדם (במידות, בשכל, ברוח וכו') ועד לעצם

הוא ש-אין-כן בלימוד התורה היהודי נעשה אה לקב"ה, שכן בלימוד התורה שכל האדם מנריח ומחייב כפי המחויב בהכמתו של הקב"ה (ראה במורה לקורא תנאי פ"ח), ואוי הוא הופך להיות בעצמו 'מציאות של קדושה' – "אח ורע לקב"ה".

ה 'מסירות נפש נקראת אמי, שהם משפיעים כביכול בקב"ה"

כלומר, מסירות נפש באה מעצם הנשמה שלמעלה מתכונות הגלויים, שהתקשרותה באלקות הינה למעלה מטעם וגדר מסוים, והיא משפיע בכוחות הגלויים של האדם, ועל דרך זה 'עצמותו יתברך הוא למעלה מכמו שצמצם עצמו

רני ושמחי בת ציון גוי'

יא' ‏

כחו וידמה כמו שכופין אותו לעשות בעל כרחו – לכאורה, אמירתם נעשה ונשמע היא התחייבות על כל הזמנים, ומתי קאי סלקא דעתך דעל-ידי שאחר-כך (לאחרי ההתחייבות) "איני חושק" יהיה בן חורין ליבטל?

ויש לומר הביאור בה, דההתחייבות דנעשה ונשמע, כיון שהיא מצד האדם שהוא מוגבל, אפשר שלפעמים לא יוכל להתגבר על זה ש"אינו חושק בתורה", ובמילא הוא "בן חורין ליבטל" דאזנא רזמנא פטריה (בי"ק בת, ב); ועל-ידי שהקב"ה כפה עליהם חר כגיאת יגבי תפייה אן תגבלת – ניתן הכח לכל אחד מישראל לעשות בעל כרחו, גם כשאינו חושק.

מצאיותו). אך החיסרון הוא באיכות' הביטול שכן סוף-סוף הביטול נובע **מצד האדם**, הוא זה שבחר והחליט להתנטל (ראה לקור"ש ח"ט עמ' פ"ד).

רצון האדם, אלא באופן של קבלת-עול. בכל זאת הקבלה היא של האדם עצמו.

אך ביטול מצד האדון, שמקיים המצוות מפני שישנו בעל הבית שמכריחו לקיימן, אף שהוא חסר מאוד מבחינת 'כמות' הביטול (כי האדם מצד שכלו, רצונו ואפילו 'כיושר החלטתו' אינו בטל), הרי הוא מושלם מבחינת 'איכות' הביטול, משום שהביטול אינו מיוסד על מציאות האדם, ועל-כן-מצאיות האדם כלל לא מעורבת בקיום הציוני.

זי 'ולגבי האלקות איין הגבלות'

בהקשר לכך ניתן להביא המשל שמביא רבינו

ביאורים במאמרי רבינו

שאינו משל האדם, שכן קיום המצוה (מלשון ציוני ופקודה) הוא בדרך קבלת עול, בעבד המקיים ציוני המלך (הרא"ח פ"ט), ולא בדרך חודותו של האדם, שבמהותו הוא נשאר נפרד מהמצווה וממהמשנה.

'יתירה מכן, ראה לקמן סעיף ג, שההמשכה האלקית שנעשית על-ידי קיום המצוות, לא נעשית מצד כוחו של האדם המקיים, אלא מצד הקב"ה, וכמו אתערותא דלעילא שבאה מצד עצמה].

מה-שאין-כן בלימוד התורה היהודי נעשה אה לקב"ה, שכן בלימוד התורה שכל האדם מנריח ומחייב כפי המחויב בהכמתו של הקב"ה (ראה במורה לקורא תנאי פ"ח), ואוי הוא הופך להיות בעצמו 'מציאות של קדושה' – "אח ורע לקב"ה".

ה 'מסירות נפש נקראת אמי, שהם משפיעים כביכול בקב"ה"

כלומר, מסירות נפש באה מעצם הנשמה שלמעלה מתכונות הגלויים, שהתקשרותה באלקות הינה למעלה מטעם וגדר מסוים, והיא משפיע בכוחות הגלויים של האדם, ועל דרך זה 'עצמותו יתברך הוא למעלה מכמו שצמצם עצמו

הוא ש-אין-כן בלימוד התורה היהודי נעשה אה לקב"ה, שכן בלימוד התורה שכל האדם מנריח ומחייב כפי המחויב בהכמתו של הקב"ה (ראה במורה לקורא תנאי פ"ח), ואוי הוא הופך להיות בעצמו 'מציאות של קדושה' – "אח ורע לקב"ה".

ה 'מסירות נפש נקראת אמי, שהם משפיעים כביכול בקב"ה"

כלומר, מסירות נפש באה מעצם הנשמה שלמעלה מתכונות הגלויים, שהתקשרותה באלקות הינה למעלה מטעם וגדר מסוים, והיא משפיע בכוחות הגלויים של האדם, ועל דרך זה 'עצמותו יתברך הוא למעלה מכמו שצמצם עצמו

הוא ש-אין-כן בלימוד התורה היהודי נעשה אה לקב"ה, שכן בלימוד התורה שכל האדם מנריח ומחייב כפי המחויב בהכמתו של הקב"ה (ראה במורה לקורא תנאי פ"ח), ואוי הוא הופך להיות בעצמו 'מציאות של קדושה' – "אח ורע לקב"ה".

ה 'מסירות נפש נקראת אמי, שהם משפיעים כביכול בקב"ה"

רני ושמוחי בת ציון גו'

נר הוי"ה הוא שהנשמה מאירה (משפעת) כביכול להוי"ו, וכדאיאת במדרשו: על הפסוק בהעלותך את הנרות שישראל מאירין למי שמאיר לכל העולם, וענין זה שיין לחג השבועות, עטרה שעטרה לו אמו. ועל-פי זה צריך להבין עוד יותר מה שההפטרה דשבת פורשת בהעלותך את הנרות (ענין אמי) הוא רני ושמוחי בת ציון.

סיכום: ג. סוגי עבודה: ביתי – מצוות, אחרתי – תורה, אימי – מסירות נפש. חג השבועות ('בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתי') ופרשת בהעלותך (בחינת "נר הוי"ה נשמת אדם") הם בחדת הביטול של "אימי", שהיא העבודה שעל ידה ישראל משפיעים כביכול בקב"ה. ואם כך יש להבין עוד יותר מדוע ההפטה של שבת בהעלותך היא "רני ושמוחי בת ציון".

ג) והענין הוא, שההמשכה שעל-ידי קיום המצוות, בחי, היא המשכה נעלית יותר מההמשכה שעל-ידי העבודה דאחרתי ואמי. כי העבודה דמסירת נפש (אמי), ועל דרך זה עסק התורה (אחרתי), מכיון שהיא עבודה רוחנית, יש לה שייכות לההמשכה שנמשכת על ידה, וכיון שההמשכה שעל-ידי העבודה דאחרתי ואמי היא כמו אתערותא דלעילא שמתעוררת ונמשכת על ידי אתערותא דלתתא, ההמשכה היא רק ממקום שאתערותא דלתתא מגעת לשם. וההמשכה שעל-ידי מעשה המצוות, שעשיית המצוה היא עשייה גשמית שאינה בערך כלל¹⁰, היא כמו אתערותא דלעילא שמצד עצמה ח, ולכן ההמשכה היא מעצמות אור איז-תוך¹¹. והווי רני ושמוחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוך, שהנני בא כולל שני ענינים.

^[1] ר. וכ"ה גם בשמו"ר פל"ג, ב. – תובא בסה"מ תרכ"ז

^[2] שם*

^[3] ראה המשך תסי"ו ע"ג.

^[4] ראה ת"ח שם (ל"ג, ג) בענין המעלה דבת ציון

^[5] "יש אתערותא דלעילא שהיא לעילא לעילא מקום שאין אתערותא דלתתא מגעת שם כלל".

ביאורים במאמרי רבינו

עסקו בצרכי ובעניני העולם הרי הוא כמי שנפו

אותו לכן (סה"מ תרכ"ט ע' קפ"ח-ט).

ח 'עשייה גשמית שאינה בערך כלל, היא כמו אתערותא דלעילא שמצד עצמה'

בכללות ישנן ב' בחינות כאתערותא דלעילא:

- המתעוררת ונמשכת על-ידי עבודה, שכן מדובר בדרגה בה עבודת התחוננים תופסת מקום. ב. המתעוררת ונמשכת מעצמה, שכן מדובר בדרגה נעלית בה העובדת אינה תופסת מקום, והיא נמשכת רק מצד רצון ה'.

על דרך זה אף כאשר העבודה ממשכה את פוטית השייכת לתוכן הפרטי של המצוה,

ביאורים במאמרי רבינו

ר"ש לומר, דזהו מ"ש²⁷ כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים, דזה שישראל הם עבדים של הקב"ה הוא (לא רק מפני שהם קיבלו עול מלכותו ית', אלא גם) מפני שהקב"ה הוציא אותם מארץ מצרים, שעל-ידי זה הם מוכרחים להיות עבדים²⁸. וענין זה נמשך בעיקר בשעת מתן תורה²⁹.

סיכום: אף שהעבודה של מסירות-נפש (אימי) היא ביטול, מכל מקום כיון שהביטול הוא מחמת רצון וטבע האדם. מעורבת בו גם מציאות האדם, ואילו אמיתות הביטול היא כשהביטול הוא מצד הקב"ה.

ה) ועל-פי זה יש לבאר מעלת הביטול דבתי על הביטול דאמי אף שהביטול דבתי (עול מצוות) הוא בנוגע לכח המעשה, לעשות מה שנצטווה,

ההביטול דאמי (הקדמת נעשה לנשמע, עול מלכות שמים) הוא בעצם מציאותו (כנ"ל סעיף ד), כי העול דישאל לקיים את המצוות שניתנו במתן תורה הוא מפני שבמתן תורה עשה הקב"ה אותם להעבדים, אמיתות הביטול סי. ויש לומר, דזה שמבואר בכ"מ³⁰ דבת הוא בחינת מקבל, דלית ליה מגרמיה כלום (שאין לו מעצמו כלום) והוא רק מקבל מה שנותנים לו מלמעלה, הכוונה בזה היא, שגם הביטול

^[6] (27) בזה כה, נה. ועל-פי מ"ש בפנים, אוילי יש לבאר (וראה עיני אהר"ח עה"פ) כפל הלשון "עבדים עבדי הם": ועל-ידי שקיבלו עליהם עול מלכות שמים נעשים "עבדים" (עבדים סתם), ועל-ידי שהוצאתי אותם מארץ מצרים – "עבדי הם", שהקב"ה עשה אותם לעבדים.

^[7] (28) להעיר שהעובד דעבד שמכירוהו בית דין הוא שעבוד גדול יותר מהמוכר עצמו – דמכירוהו בית דין רבו מוסר לו שפחה כנענית מה-שאין-כן המוכר עצמו.

ביאורים במאמרי רבינו

בו גם עציות'ו זו. ראה במילואים.

טו בהקרת רבינו 28 "המוכר עצמו הוא כרצונו, וכשמכרו אותו בית דין הוא על כרחו"

בשונה מכן חורין שאסור בשפחה כנענית, הרי עבד מחמת שעבודו המוחלט לדבו, רבו מוסר לו שפחה כנענית (שכן הוא משועבד לאדונו הן ביום והן בלילה).

אך מצינו סייג בהיתר זה, שדוקא מי שנמכר לעבד על-ידי בית-דין מותר לדבו לתת לו שפחה כנענית, מה-שאין-כן שמוכר עצמו לעבד.

הרבי מנאר הטעם לזה, משום שבמכרוהו לקבל התורה? אלא הקב"ה רצה שיהיה בהם ביטול

סיכום: מעלה בעבודה דבתי על העבודה דאחותי ואמי, שכן על-ידי קיום מצוות גשמיות ממשככים את עצמות אור אין סוף, וכן נרגש בקיומן הביטול של האדם העובד.

ד) וצריך להבין, דכיון שאמי היא העבודה דמסירות נפש, דמסירות נפש הוא ענין הביטול, ובפרט לפי המובא לעיל (סעיף ב) דהעטרה נפש עטרה כנסת-ישראל (אמו) להקב"ה הוא על-ידי שהקיימו נעשה לנשמה, שהביטול דהקדמת נעשה לנשמה הוא הביטול לבעל הרצון²⁴. י. מהי המעלה בהביטול דבתי על הביטול דאמי. ויש לומר בזה, שהביטול דהקדמת נעשה לנשמה, הוא שישראל קיבלו עליהם עול מלכות שמים. ולכן, אף שהביטול דקבלת עול מלכות שמים הוא (לא רק בנוגע לכה המעשה שלו, שיעשה כל מה שיצטווה, אלא גם) בעצם מציאותו²⁵, שכל מציאותו הוא זה שהוא עבדו של המלך, מלך מלכי המלכים הקב"ה, מכל-מקום, כיון שהקבלת עול מלכות שמים באה מצד האדם, שהוא קיבל עליו להיות עבדו של המלך, הרי בביטול זה מעורבת גם מציאותו של האדם י. ונעל דרך זה הוא בנוגע להמסירות נפש דבחינת אמי, שהמסירות נפש היא מצד טבע הנשמה²⁶ יז. ואמיתית הביטול הוא כשהביטול הוא מצד האדון.

24) בכ"מ ד"ה בחדש השלישי התשכ"ט סי"ז נעשה לנשמה.
 25) ראה בארוכה ד"ה בחדש השלישי תנ"ל סי"ח (לעיל ע' שב ואילך). וראה לקי"ת במדבר ד"א. ועוד)
 שנשמע הוא ביטול להרצון ונעשה הוא ביטול לבעל הרצון. ובד"ה בשעה שהקיימו ה'תש"ט סי"ב (פה"מ) ה'תש"ט ע' 148), שגם הקבלת עול דנעשה הוא בכלל ביטול להרצון, והביטול לבעל הרצון הוא בהקדמת מציאות.

ביאורים במאמרי רבינו

י"ב "הביטול לבעל הרצון"
 הביטול לרצון העליון הוא שמקבל על עצמו לקיים מצוותיו. הביטול לבעל הרצון הוא שמקבל על עצמו את הקב"ה למלך. וממילא החילוק ביניהם הוא אם משעבד רק את מעשיו לקב"ה או משעבד את כל מציאותו כנ"ל ביאר ו.

יג "אמיתית הביטול הוא כשהביטול הוא מצד האדון"
 כאשר הביטול בא מצד האדם תמיד ישאר משתו מציאותו, שהרי הוא זה שביטול את עצמו. אמנם, כל זה הוא ביהודי שעבודתו היא משום שרצוה לקבל על עצמו עול מלכות שמים. אך מי שרצוה להיות חפשי אלא שמרגיש שמפריע לו לעבוד על רצון המלך, כי הקב"ה מנציח אותו ואין לו ברירה, ולכן אין ביטולו לפזוק מעל עצמו את

(א) הנני מוכן מעצמי שלא על-ידי אתערותא דלתתא²¹ פ, בא, אני בעצמי כביכול אור אין-סוף כ"ה ממש²².

ליש להוסיף, שהמעלה דהעבודה דבתי על העבודה דאחותי ואמי היא לא רק בנוגע להמשיכה אלא גם בנוגע להאדם העובד. שבהעבודה דאחותי ואמי נרגש בדקות מציאותו של האדם העובד, גודל העילוי דהעבודה שלו [העילוי דהעבודה עצמה (העבודה דעסק התורה, ומכל שכן העבודה דמסירות נפש), והעילוי שנעשה על-ידי עבודתו, שנעשה אח להקב"ה ויתירה מזו שמשפיע כביכול בהקב"ה], ובהעבודה דבתי רק לקיים ציווי הקב"ה, והן בנוגע לההמשיכה שעל-ידי עבודתו, דזה שעל-היא רק לקיים ציווי הקב"ה, והן בנוגע לההמשיכה שעל-ידי עבודתו, דזה שעל-ידי קיום המצוות נמשך עצמות אור אין-סוף הוא לא מצד ענינו של האדם המקיים את המצוות אלא מפני שהמצוות הם רצון וציווי העצמות. ויש לומר, דעל-ידי הביטול הוא נעשה כלי להאור שנמשך על-ידי המצוות י. וזהו כי הנני בא ושכנתי בתוכך, שההמשיכה דהנני בא, אני בעצמי כביכול, היא בתוכך, בפנימיות.

21) שערי אורה שער התנוכה ד"ה רני ושמוכי פכ"א (ל"ב ב).
 22) לשון התנ"ך שם.

ביאורים במאמרי רבינו

ממשיכה מדריגה אלוקית פוטית. כגון התפילין ממשיכות ד' מוחין העליונים וטלית משיכה אור מקיף.

ב. המצוות ממשיכות את עצמותו ית'.
 בעצמותו ית' המצוות אינן בערך כדי להמשיך, אלא כך הוא רצון העצמות. מבחינה זו (שלגבי העצמות אין ערך לעבודה) נובע ענין זה במצוות ש"המעשה הוא העיקר". כלומר הציווי והחיוב הוא קיום המעשה היש של המצוה, ולא הכוונה והרגש שבקיום המצוה. לכן כאשר האדם המקיים לא תבין את תוכן המצוה ולא כיוון את הכוונות שבמצוות, ואף קיים את המצוה לשם פניה ורוח אישי, הוא יצא ידי חובת המצוה. מה-שאין-כן אם תבין והודה עם התוכן שבמצוה אך לא קיימה במעשה-בפעל, לא יצא ידי חובתו, כי "המעשה הוא העיקר".

רק מצד עצמותו ית' שאינה זקוקה למעלות. למעשה היש אין שום מעלה והרצון בו הוא קיומה במעשה-בפעל, לא יצא ידי חובתו, כי "המעשה הוא העיקר".

יא "נעשה כלי..."
 כלומר, למרות שמדובר על אור שלגמרי לא בערך לאדם, ולכן היה ניתן לחשוב שהוא נמשך לאדם רק באופן מקיף, מכל מקום על-ידי הביטול הוא נמשך בפנימיות.

י"ב "שכל עבודתו היא רק לקיים ציווי הקב"ה"
 זהו פירוש מצוה מלשון ציווי ופקודה. שכן הענין העיקרי במצוה הוא לקיים ציווי ופקודת ה' במעשה היש של המצוה, הנעשה מצד ציווי ה', ולא הכוונה והתוכן הפדטי שבכל מצוה שהוא נעשה מצד המעלה שבה כנ"ל ביאר ו.